

Berettyóújfalu, 1910. június 1. – Budapest, 1996. március 12.

Apja falusi csizmadia, az első világháborút végigharcolta, a hadifogságból csak 1920-ban került haza. Apja hazatérése után, tízévesen kezdett csak iskolába járni, a négy elemi két év alatt végezte el. A polgári iskola következett, majd különbözeti vizsgával a hajdúböszörményi Bocskai István Református Főgimnázium diákja lett. 1930-ban érettségizett. Beiratkozott a Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsésztudományi Karára, magyar nyelv és irodalom–latin szakon. Rajk László révén kapcsolódott be a baloldali egyetemi ifjúsági mozgalomba. 1931-ben tagja lett az illegális kommunista pártnak. 1933-ban, amikor a rendőrség az egyetem több kommunista hallgatóját letartóztatta, felső pártkapcsolata tanácsára konspirációs okokból hazatért falujába, majd Debrecenben a baloldali gondolkodású diákság egyik szervezője lett. Jelentős szerepe volt a Márciusi Front eszmeisége, a népfrontgondolatnak a terjesztésében. Agitációs munkája során kapcsolatba került a népi írók mozgalmával is. 1937 áprilisában kitiltották az egyetemről. Ezután újságíróként dolgozott Debrecenben a Független Újságnál. 1939 és 1944 között a Népszava újságírója volt. Az illegális párt megbízásából egyik szervezője a Népszava 1941. karácsonyi számának, valamint a Történelmi Emlékbizottságnak. Az 1942. március 15-i Petőfi téri tüntetés egyik szervezője. 1942 júliusában letartóztatták, de terhelő bizonyítékok hiányában novemberben szabadon engedték. A német megszállás után megszökött a katonai szolgálat elől, Budapesten illegalitásba vonult. 1944 szeptemberében részt vett az illegális párt hazai központi bizottságának újjáalakításában. A párt megbízottjaként bekapcsolódott az antifasiszta egységmozgalom, a Magyar Front Intézőbizottságának munkájába. Szoros kapcsolatban állt a németellenes polgári politikusokkal, Bajcsy-Zsilinszky Endrével, Szekfű Gyulával, Szent-Györgyi Alberttel. 1944 végén ő írta alá a két munkáspárt akcióegységét rögzítő dokumentumot. 1945. januárban a főváros pesti oldalának felszabadítása után megbízták MKP KV propagandaosztályának a vezetésével. 1945 februárjában kooptálták az MKP vezető testületeibe. A főváros első újságának, az 1945. január 19-én indult Szabadságnak az egyik szerkesztője. Emellett az MKP és az SZDP között közvetített. A Budapesti Nemzeti Bizottság főtitkárává választották. A KV falusi bizottságának munkájában is részt vett. Afféle politikai mindenestől szerepet töltött be, Nagy Imre mellett dolgozott a földreform előkészítésében és végrehajtásában. 1945. április 2-án a Budapesten megtartott választói nagygyűlésen választották be az Ideiglenes Nemzetgyűlésbe. 1945. november 4-én a Hajdú és Bihar vármegyei választókerületben, 1947. augusztus 31-én az MKP országos listájáról, 1949. május 15-én a Magyar Függetlenségi Népfront országos listájáról jutott mandátumhoz, a börtönben töltött idejét leszámítva 1958. november 16-ától 1990-ig képviselő. 1946. szeptembertől 1948. decemberig a sajtó-, 1947. szeptembertől 1948. november 15-ig az értelmiségi, majd 1949. június 15-ig az MKP/MDP Központi Vezetősége kultúrpolitikai osztály vezetője. 1945. június 15-én állami tisztséget kapott, miniszterelnökségi adminisztratív államtitkárrá nevezték ki, majd július 18-ától miniszterelnökségi politikai államtitkár. November 23-ától 1946. május 27-ig tájékoztatásügyi minisztériumi politikai államtitkár. 1948. november 17-étől a Köztársasági Elnöki Hivatal miniszteri rangú főnöke. 1949. június 11-én kinevezték a letartóztatott Rajk László helyett külügyminiszterré. 1951. május 12-én felmentették, de már 1951. április 20-án

hamis vádak alapján letartóztatták, egy időben több más – részben a Márciusi Frontban szerepet játszott – hazai kommunistával. Az MDP Központi Vezetősége 1951. májusi 22-i ülésén megfosztotta testületi tagságától, június 25-én megfosztották parlamenti mandátumától is. 1951. december 18-án, majd 1952. december 26-án a Kádár-perben mindkét fokon tizenöt évi fegyházra ítélték. A perújítást megelőzően szabadult, 1954. július 22-én rehabilitálták, a PB július 28-i ülésén a pártba is visszavették. Szabadulása után a Kiadói Főigazgatóság vezetője lett. 1955. február 19-én népművelési miniszterhelyettségévé nevezték ki. Az MDP KV 1956. július 21-i plénümán visszakerült a testületbe, egyidejűleg átvette a KV tudományos és kulturális osztályának irányítását, megtartotta kormányzati tisztségét is. 1956. október 23–24. éjszakáján az MDP PB tagja és a KV titkára lett. Október 28-án kimaradt a pártvezetésből, és október 31-én megszűnt a miniszterhelyettségé is. Kádár november 7-i budapesti visszatérése után azonnal csatlakozott az új vezetéshez. Novemberben az MSZMP Ideiglenes Intézőbizottságába, majd a politikai bizottságba is bekerült, és újra vezetője lett a tudományos és kulturális osztálynak. 1957. februártól 1959. decemberig az MSZMP KB ideológiai titkára. Többször tárgyalt a Snagovba hurcolt Nagy Imre-csoporttal, de nem sikerült elismertetni velük a Kádár-kormányt. 1957. február 28-án, a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány tagjaként megbízták a művelődési ügyek vezetésével, 1957. május 9-étől kinevezett művelődési miniszter. 1958. január 28-án államminiszter lett, 1960. január 15-én a Minisztertanács elnökhelyettese, majd 1965. június 30-ától 1967. április 14-éig a Minisztertanács elnöke volt. Miniszterelnöki felmentése után az Országgyűlés elnökévé választották, tisztségét 1971. május 12-ig töltötte be. 1967. április 14-től az Elnöki Tanács tagja. 1958 májusától 1961 novemberéig a Társadalmi Szemle főszerkesztője, 1975-ig az MSZMP KB agitációs és propagandabizottságának tagja. Az MSZMP XI. kongresszusán, 1975-ben saját kérésére, mivel elérte a nyugdíjkorhatárt, nem jelölték a politikai bizottságba. Leghosszabban tartó tisztségébe, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa elnökévé 1958. január 25-én választották meg; erről 1989. március 7-én mondott le. Utolsó megbízatásától, az elnöki tanácsbeli tagságától a kollektív államfői testület 1989. október 23-i megszűnésével vált meg.